

8/1966.

FINANSUTSKOTTETS betänkande № 18/1966
med anledning av Ålands landskapsstyrel-
ses framställning till Ålands landsting
med förslag om utverkande av ett extra-
ordinarie anslag för om- och tillbyggnad
av Ålands centralsjukhus (49/1966).

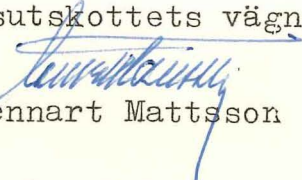
Med anledning av ovannämnda framställning, varöver Landstinget inbe-
rt utskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört äldre land-
apssekreteraren Jan-Erik Lindfors, chefsläkaren Gunnar Hellström och
sslomannen Rolf Eriksson, värdsamt anföra följande:

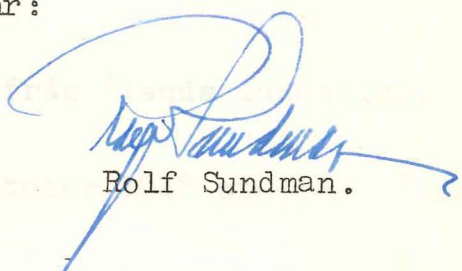
Landskapsstyrelsens förslag synes utskottet väl genomarbetat och har
nnit medicinalstyrelsens gillande. Fördelningen av anläggningskostnader
mellan landskapet och kommunerna bör också enligt utskottets uppfatt-
ng beräknas enligt principerna i rikets lag den 29 oktober 1965 om
mmunala allmänna sjukhus ehuru gällande landskapslag om Ålands central-
jukhus icke blivit reviderad i detta avseende. Den inbördes fördelning-
mellan de åländska kommunerna av den kommunala andelen i kostnaderna
dock tillsvidare öppen och tarvar enligt utskottets mening särskild
övning, t.ex. i samband med en komplettering av landskapslagen om för-
delning av driftskostnaderna vid Ålands centralsjukhus med stadganden
m fördelning av anläggningskostnader. Utskottet vill dock icke föregri-
a landskapsstyrelsens ställningstagande i denna fråga vid uppgörande av
örslag i ämnet utan lämnar frågan om den härför lämpligaste principen
open.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå,
att Landstinget måtte ingå till Ålands-
delegationen med en anhållan om extraor-
dinarie anslag för en om- och tillbyggnad
av Ålands centralsjukhus om 2.207.7366
mark av den lydelse landskapsstyrelsen
föreslagit.

Mariehamn, den 30 november 1966.

På finansutskottets vägnar:

Lennart Mattsson

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lennart Mattsson, viceordföranden
Gunnar Häggblom samt ledamöterna Bertel Söderlund, Leandersson och
Lindfors.

Till Ålandsdelegationen

från Ålands landsting.

Sedan Republikens President den 29 oktober 1948 stadfäst Ålandsdelegationens beslut av den 5 maj samma år angående beviljande av ett extraordinarie begynnelseanslag för uppförande av ett central-

sjukhus på Åland samt därefter ytterligare erforderliga tilläggss-
 anslag blivit anvisade, kunde under loppet av år 1952 Ålands cent-
 tralsanatorium med 50 vårdplatser och under loppet av år 1953
 Ålands centralsjukhus med 100 ordinarie vårdplatser samt med 10
 platser, som vid behov kunde iordningställas för vården av epide-
 miskt sjuka patienter, tagas i användning. Omfattningen av dessa
 sjukvårdsanläggningar motsvarade vid denna tidpunkt landskapets
 av fackmyndigheter beräknade och planerade behov. Under det decen-
 nium, som förflutit, har dock läkarvetenskapen snabbt gått fram-
 och i synnerhet på diagnostikens område ställes numera helt andra
 krav på förberedande undersökningar och analyser av symptom och
 störningar än tidigare. Likaledes har de tekniska möjligheterna
 på laboratorie- och röntgendiagnostikens område i hög grad utve-
 lats med därav följande krav på större utrymmen och mera person-
 al. Beträffande poliklinikverksamheten vid sjukhuset åter bör nämnas
 att utrymmena för sådan vårdverksamhet i tiden hade planerats en-
 dast för sådana patienter, som av andra läkare skulle remitteras
 till centralsjukhuset för särskilda vårdåtgärder. På grund av den
 stora läkarbrist, som råder i vårt land och som gör sig särskilt
 kännbar i landsorten, har det dock icke varit möjligt att vid

Ålands centralsjukhus upprätthålla endast en remisspoliklinik, utan
 i den mån tillgången på läkare inom den öppna vården blivit begränsad
 har landskapsstyrelsen varit nödsakad att vid centralsjukhuset inrät-
 ta en förhållandevis omfattande öppen poliklinikverksamhet.

Under årens lopp har utrymmesproblemen med avseende å laboratori-
 um, röntgen och poliklinik vid centralsjukhuset blivit alltmer svår-
 bemästrade och ehuru landskapsstyrelsen i samråd med berörda läkare
 i olika repriser varit nödsakad att godtaga nödlösningar av utrymmes-
 frågan, lösningar, som dels i vissa fall inneburit att ifrågavarande
 sjukvårdsarbete på ett oändamålsenligt sätt splittrats på särskilda
 rumsenheter, belägna i olika våningar eller t.o.m. i olika huskrop-
 par, och dels åter inneburit att vissa grenar av verksamheten helt
 måste nedläggas, har förhållandena nu utvecklat sig därhän, att nya
 och ändamålsenliga lokaliteter i skyndsam ordning borde anordnas för
 att undvika att berörda verksamhet vid Ålands centralsjukhus med av-
 seende å effektivitet och tekniska möjligheter sjunker under den ni-
 vå, som med tanke på såväl den medicinska utvecklingen som de geogra-
 fiska förhållandena bör anses godtagbar och erforderlig.

Landskapsstyrelsen har för att utreda förhållandena på hälso-
 och sjukvårdens område i landskapet Åland tillsatt en särskild kom-
 mitte under chefsläkaren Gunnar Hellströms ordförandeskap. Denna

kommitté har ännu icke inkommit med begärt förslag till omorganisation av hela hälso- och sjukvården i landskapet, men har dock i ett delbetänkande föreslagit, att särskilda utrymmen vid Ålands centralsjukhus skulle utvidgas och moderniseras genom om- och tillbyggnad av sjukhuset.

Av det utredningsmaterial, som kommittén tillställt landskapsmyndigheterna, kan inhämtas, att antalet laboratorieundersökningar vid Ålands centralsjukhus ökat från 33.296 år 1955 till 57.087 år 1965 och att över 2.000 nya undersökningar, som ej alls föremit år 1955, utförts under år 1965. Den procentuella ökningen i antalet laboratorieundersökningar under berörda tidsperiod utgör sålunda c. 70 %. Vissa mera tidskrävande specialundersökningar har ökat med över 200 %. Antalet röntgenundersökningar åter har ökat från 2.480 år 1955 till 7.796 år 1965, d.v.s. med mera än 200 %. Till denna utveckling av röntgendiagnostiken har självfallet också bidragit den omständigheten, att vid centralsjukhuset varit anställd en ordinarie röntgenöverläkare från och med den 15 maj 1961. Vid polikliniken, exklusive gynekologiska avdelningen, har antalet besökande ökat från 8.647 år 1956 till 12.905 år 1965, d.v.s. en ökning med c. 50 %. Vid bedömningen av ovanstående

sifferuppgifter i allmänhet och av besöksfrekvensen vid allmänna polikliniken i synnerhet bör man givetvis, förutom vad ovan nämnts, också beakta den särskilda belastning på vårdarbetet, som den alltmer tilltagande turistströmmen till landskapet medför. Också i detta hänseende bör landskapets särförhållanden självfallet beaktas.

Ovannämnda utredningskommitté har i samråd med arkitekten Reino Koivula, SAFA, och i enlighet med medicinalstyrelsens rekommendation i en till chefsläkaren vid Ålands centralsjukhus riktad skrivelse av den 3 maj 1965 utarbetat ett program för en om- och tillbyggnad av Ålands centralsjukhus. Detta byggnadsprogram har godkänts av medicinalstyrelsen den 31 oktober 1966. Enligt programmet skulle de nuvarande utrymmena för specialavdelningarna i lasaretsbyggnadens första våning förstöras, en huskropp, som förenar lasaretsbyggnaden och sanatoriebyggnaden, uppföras ävensom sanatoriebyggnadens första våning omdisponeras. Den totala tillbyggnaden har av arkitekten beräknats till 12.850 m³.

I detta sammanhang kan det också vara skäl att beröra vissa redan inträffade eller planerade förändringar på tuberkulosvårdens område i landskapet. Till följd av det framgångsrika arbetet för tuberkulosens bekämpande kunde från och med den 1 januari 1963 an-

talet vårdplatser vid Ålands centralsanatorium minskas från 50 till 25 platser, d.v.s. en avdelning kunde stängas. Efter det överläkare vid Ålands centralsanatorium, Erik Nordström, avlidit den 16 april 1965, har det icke heller varit möjligt att stadigvarande återbesätta denna tjänst. I förenämnda skrivelse av den 3 maj 1965 har medicinalstyrelsen också rekommenderat, att sanatoriet såsom enskild inrättning möjligen borde upphöra och i stället vid lasarettet inrättas en lungavdelning, där även tuberkulospatienter skulle vårdas. Sanatoriebyggnadens friställda tredje våning skulle i så fall eventuellt anslutas till centralsjukhuset såsom en geriatrisk vårdavdelning. Landskapsstyrelsen har ännu icke tagit slutlig ståndpunkt till någon omorganisation av verksamheten vid Ålands centralsanatorium, utan understryker här endast att lagen den 15 oktober 1965 om ändring av tuberkuloslagen möjliggör, att också andra än tuberkulospatienter vårdas på centralsanatorier. Oberoende av huru den framtida tuberkulosvården i detta landskap kommer att utformas, står det dock redan nu fullt klart, att ett effektivt och ändamålsenligt utnyttjande av tillgänglig personal och teknisk utrustning förutsätter ett intimt samarbete mellan de för vården av patienterna på Ålands centralsanatorium och av patienterna på Ålands centralsanatorium.

sjukhus ansvariga läkarna. Ett sådant organiserat samarbete har förutsatts i den nu föreliggande planlösningen. Enligt detta förslag skulle hela sjukvårdsverksamheten betjänas av en gemensam röntgenavdelning och av en gemensam laboratorieavdelning.

Arkitekt Koivula har beräknat de totala byggnadskostnaderna till 2.456.920 mark. Härtill kommer ännu vissa planerings- och förvaltningskostnader, beräknade till 23.130 mark. Ett särskilt anskaffningsprogram har däröver utarbetats i enlighet med de normer, som uppgivits gälla för motsvarande behov vid sjukvårdsinrättningar i riket. Också detta anskaffningsprogram hade i samband med ritningarna och övriga handlingar i ärendet tillställts medicinalstyrelsen för granskning och godkännande. En sammanställning av de totala kostnaderna för detta byggnadsföretag ger följande resultat:

I.	Arkitektens kalkyl över byggnadskostnader m.m.	2.480.050,-
II.	Arvode åt arkitekt och konsulter (8,5%)	210.804,-
III.	Anskaffningar till röntgenavdelningen	365.850,-
IV.	" " laboratorieavdelningen	41.200,-
V.	Anskaffningar till poliklinikavdelningen	76.500,-
VI.	Gascentral	11.000,-
VII.	Möbler	50.200,-

VIII. Telefonsystem

76.000,-

Summa mk 3.311.604,-

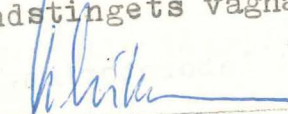
Jämlikt 25 § 2 mom. och 35 § 2 mom. i lagen den 29 oktober 1966 om kommunala allmänna sjukhus skulle i statsunderstöd beviljas två tredjedelar av beloppet av nu ifrågavarande anläggningskostnader. Med analog tillämpning av dessa stadganden på förhållandena i landskapet Åland skulle landskapets andel i ovannämnda kostnader uppgå till 2.207.736,-, medan på de i centralsjukhuset delaktiga kommunerna skulle falla 1.103.868,-.

På grund av det ovan anförda anhåller landstinget vördsamt,

att Ålandsdelegationen för tackande av landskapets andel i kostnaderna för en om- och tillbyggnad av Ålands centralsjukhus skulle bevilja landskapet Åland ett extraordinarie anslag om 2.207.736 mark.

Mariehamn den 1 december 1966.

På landstingets vägnar:

Th. Eriksson

talman.

Eliel Persson

vicetalman.

Lennart Mattsson

vicetalman.

Ltm. Valter Nordas m.fl:s lagmotion om ändring av 28 § i

landstingsordningen. (№ 1/1966 H)